

Følgende tekst blev næsten bragt i hele sin udstrækning som kronik i Fyens Stiftstidende d. 27/5 –09.

Fyens Stiftstidende er en meget erhvervsvenlig avis, og sørgede derfor omhyggeligt for at de to mest kritiske bemærkninger/sætninger om svineproduktionen her til lands blev fjernet fra avisudgaven.

Overskriften i avisen hed ”Gensyn med Højrup”. Her er den med forfatterens overskrift og uden censur. De to bortcensurerede sætninger er markeret med **RØDT**.

Højrup

En mindre stationsby mellem Ringe og Fåborg på Fyn

Hvis jeg var vokset op i den gamle skrædders hus i Højrup sammen med mine tre fætre og min mormor, så var jeg blevet et positivt menneske, lige som drengene, der altid kunne fortælle en god historie. Den ældste spillede elektrisk guitar, så det kunne høres ned til bageren. Den mellemste slog på trommer. Den yngste var ikke med i deres orkester, men så var der Torben, der sang og spillede harmonika, når de optrådte på kroen i Højrup og rundt om på Midtfyn.

Højrup var fyldt med børn, travle forældre, virksomheder og forretninger. Havregrynsfabrikken Viking med dens gigantiske kornsiloer af røde sten lå lige midt i byen ved siden af jernbanen ikke langt fra togstationen. Drengene pralede med at de kunne skyde en fodbold op på taget, og det var mig en gåde, hvordan de så fik den ned igen. Kun trappen inde i bygningen gik der op, hvor man kunne se ud over byens ca. 50 huse. Det var spændende at stjæle æbler fra haverne, og bageren havde de dejligste tøser. En gang var jeg inde på deres værelse sammen med et par af drengene. Hun var af en anden verden, tiltrækkende og fræk med sin lille kjole, som hun sad der og lavede vittigheder med drengene, mens jeg bare kikkede og lyttede. Drengene var også flere år ældre end mig. I gadekæret var der salamandre. De tabte halen når man tog dem, men der voksede nye ud igen. Vi fangede også fisk i åen ved foden af nogle bakker uden for byen, hvor vi kælkede om vinteren sammen med resten af byen. En gang lånte jeg en af drengenes store flitsbuer, som kunne skyde fantastisk langt. I aftenskumringen på bakken ved deres hus skød jeg lige op i luften, for at se hvor tæt jeg kunne få pilen til at lande ved mig selv. Den forsvandt for mit øje, og lidt sent gik det op for mig, hvad jeg havde gang i. Fanden tog ved mig, og den gik ca. ti centimeter ned i den tørre sensommerjord bag mig, da jeg flygtede mod huset. Jeg var så forskræmt over min dumhed, at jeg aldrig fortalte det til nogen. Jeg var ikke modig. F.eks. fik jeg også ondt i maven, da jeg skulle på ferie hos dem. Jeg turde kun sove i min egen seng og ville derfor med hjem igen. Den mellemste sagde ikke rigtigt noget før han blev 4 år. Der havde ikke været noget at sige, og han vidste, hvad der skulle siges og hvornår. Han er siden blevet folkeskolelærer og så ringer han solen op og ned i sin nye by hver dag, lige som han har skudt brun bjørn i Canada. Jeg var kun god til fodbold. Det

kedede mig at spille med de mindre drenge fra Højrup. Deres klub var Hillerslev. Jeg var fra Højby og vi bankede dem som regel med ca. 24-1. Det måtte bagerens datter godt have set. I øvrigt havde byen en købmand, en rigtig gammel skomager, og en isenkræmmer, hvor jeg fik mit første vækkeur. Jeg har aldrig kunnet komme op om morgenen, og har hadet vækkeure siden. Togstationen blev stadig brugt lidt, men det var kun min mor og far, der kunne fortælle om, hvordan det var at tage toget til Højrup med en våd sæk af friskfangede rejer fra Odense fjord. Der var også en lille tankstation, en mekaniker og en slagter.

Højrup var min drømmeverden ind til jeg blev ca. 10 år. Jeg kørte igennem her for to måneder siden igen og så byen for første gang i 35 år. Kroen er købt af Fåborg Midtfyn kommune og brækket ned, fordi en bolighaj pønsede på at leje den ud til bistandsklienter. Dem er der nok af her, synes kommunen. Viking har været fyldt med kød og benmel siden midthalvfemserne. Der kan være BSE i det, hvorfor det betragtes som farligt affald. Det vil koste en formue at fjerne det, hvorfor det får lov at blive i bygningerne, der forfalder. Jernbanen er nedlagt. Der gror græs på banelegemet. Det ligner noget fra det vilde vest. Stationen bruges til beboelse. Der er ikke en eneste forretning i byen. Der, hvor salamandrene svømmede, er der en gårdsplads, som tilhører Højrupgård sammen med halvdelen af byen og dens huse. Et kæmpe effektivt svinebrug ligger centralt i byen med alt hvad der hører til. Der er kun en anden større landmand i nærheden. De to landbrug har fælles gylleforarbejdningsanlæg. I en længere periode forsøgte man at få et biogasanlæg til at fungere, for på den måde at tilbyde billig varme til landmandens lejere. Det stank frygteligt og fungerede kun dårligt lige ind til det en dag sprang i luften, til alles lettelse. Højrupgård driver også byens to put-and-take søer på den anden side vejen. Der er et kunstigt vandløb imellem dem, så lystfiskerne kan opleve at fange fisk i noget vand, hvor det ikke kun er de udsatte fisk, der bevæger sig. Kommunen har vedtaget at sponsorere genopstarten af det eksploderede biogasanlæg, fordi man har nogle penge, der absolut skal bruges til ”miljø”. Højrup er altså virkelig hårdt ramt af et par af den storslåede udviklings mange eksperimenter. Jeg kender ikke nogen i byen og ved ikke noget om de gæve mennesker, som overlever der. Jeg kan kun sammenligne det, jeg ser, med min erindring om byen, som ikke er blevet næret før nu, hvor jeg så den igen efter så mange år. Min ven bor i eget hus et par kilometer på den anden side af Højrup. Jeg har ikke set et menneske i byen, de par gange jeg er kørt igennem for at besøge ham, men jeg ved at der er nogen, og at de gerne vil have mere liv i byen. For et par år siden havde de en lille købmand, der hentede en del af sine varer i den nærmeste nettobutik på knallert. Det kunne ikke køre rundt.

Mine fætre må have været med i slutningen af den periode, hvor kroen endnu fungerede som samlingspunkt for oplandet. De må have siddet her og fortalt vittigheder og grinet, lige som de altid gjorde der hjemme. Men herefter har de forladt byen, lige som så mange andre.

Højrup, som ligger i den fede fynske muld, har givet mig en erindring fuld af frodige, farlige og fantastiske frugter, hvilket der virkelig var, sammen med friske vandløb, småindustri, liv, kærlighed og røverhistorier. Det, jeg forbinder den med i dag, er det store svinebrug et biogasanlæg, en soveby, en put-and-take, en del på overførsel, Viking med dens kød og benmel og en dårlig lugt.

Min arbejdsgiver siger, at hvis det ikke havde været for den stolte svinebonde i byen, så havde her slet ikke været noget. Han troede det var min ven, der havde tegnet det negative billede for mig. Det er det ikke. Min ven er mere åndelig end mig og har i øvrigt sine egne jordiske problemer at slås med, bl.a. en kommune, som ikke mener han er invalid. I øvrigt kritiserer jeg ikke landmanden personligt. Han skal ikke bære ansvaret for strukturudviklingen på landet i EU. Det er ikke kun hans skyld, at man tilsyneladende knapt er i stand til at høste, hvad man sår, eller at det kun kan lade sig

gøre at fange det, man sætter ud. Men tænk sig, at det kan betale sig at hente soja fra den Argentina, fylde det i svin i Højrup sammen med det lokale korn, for så at lade svinene slagte i tyskland og fragte til Japan. **Hvilket spild! De danske svin æder og skider for 100 millioner mennesker om året.** Mere end halvdelen af EU's budget går til subsidier til landbruget. Man kunne give tilskuddene til egnsudvikling i stedet, Højrup f.eks.!

Byens vartegn, Viking, er en ulykke for byen, og byen symboliserer generelt den fejlslagne udviklingen på landet. At vi gav os til at fodre dyrene med sig selv, det førte til kogalskab, BSE. Resultatet er Vikings gamle siloer fyldt med ubrugeligt kød og benmel. De lukrative svinebrug har fortrængt det meste andet fra landet. Den virkelighed, kampen om det største afkast (de største tilskud) har skabt i Højrup, viser måske nok, hvad der er i stand til at fortrænge alt andet, men hvis dét er succes, så er det en form for succes, der i praksis er sin egen modsætning. Fuldstændigt lige som hvis jeg havde ramt, hvad jeg sigtede efter der på bakken med min fætters bue for 40 år siden.

Hvis jeg var vokset op i Højrup i 1960'erne, så ville jeg være blevet et positivt menneske. Men mine tre fætre, som modsat mig er blevet familiens stolthed og glæde, de må også have svært ved at se noget i byen i dag, selv om Højrup måske i virkeligheden altid har været af en anden verden end min barndoms drømme.

Af: Cand. Phil. I filosofi, forfatter, bolighaj og savskærer Steen Ole Rasmussen